

Falumúzeum Isaszeg,
Múzeumtörténeti időszak kiállítás
Emlékezés Szatmáry Zoltán
múzeumalapítóra (1901-1989)
2007. október 20. 16.00 óra

Tisztelt Igazgatóhelyettes Úr!
Kedves Múzeumbáratok!
Kedves Vendégek!
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az Isaszegi Adattári Közlemények 1982-ben megjelent IV. számában a 75. oldalon egy sírverset olvashatunk Szathmáry Zoltán tollából:

„Sírvers az életcélról...”

*Ha a földi életből
már el kellett mennem, és
az élők keresnek majd,
mondják: Szükség lenne
még rád, hiányzol!
Akkor elhiszik és
érik, értük is élttem!”*

Aláírás: «isaszegi»

Szathmáry Zoltán múzeumalapító, Isaszeg történetének egyik legnagyobb egyénisége, hazáját és faluját féltőn szerető református magyar ember, igazi lokálpatrióta volt. Nem pénzért, nem dicsőségért végezte munkáját. Kötelességtudó, dolgozó, szorgalmas, tisztességes ember volt, aki mindig a jó ügy, a jó cél szolgálatában állt.

Kedves Vendégek!

Én magam 1973-ban ismertem meg személyesen is Szathmáry Zoltánt, az isaszegi Falumúzeum vezetőjét. De már gyermekkoromban, amikor az isaszegi erdőszetnél dolgoztam sokat hallottam az isaszegi gyerekektől Zoli bácsiról, aki minden isaszegi tárgyat, emléket, leletet gyűjt, és ha egy isaszegi gyerek talál valamit a határban, akkor tudja, hogy azt Szathmáry Zoli bácsinak kell átadni a múzeumban. Középiskolás koromban a postaforgalmi technikumból az isaszegi postahivatalban töltöttem a nyári szakmai gyakorlatot, és bizony a postán is gyakran hallottam Zoli bácsi nevét, annak a közismert és nagy tiszteletben álló embernek a nevét, aki a helytörténet ügyével foglalkozik Isaszegen. Aztán 1973-ban én is „belekeveredtem” az isaszegi helytörténeti ügyekbe, mint tanácsi dolgozó a múzeumbaráti kör tagja, majd elnöke lettem, Zoli bácsival és a múzeumbaráti kör tagjaival való találkozásom új tartalmat és irányt adott életemnek.

Zoli bácsi nevéhez fűződik az isaszegi lengyel emlékek kutatása és ápolása is. Barátsága a lengyel származású Domszky Pállal nagy lendületet adott az isaszegi csatában részt vett Wysocki tábornok és a Lengyel légió emlékének népszerűsítésében. Az 1972. szeptember 24. és október 2. között megrendezett Magyar-lengyel Történelmi Napok, majd Wysocki tábornok Múzeum-kerti szobrának felállítására kidolgozott javaslata, és az emlékmű felavatása 1976. november 26-án nagy elismerést váltott ki Isaszegen, de a Lengyel Nagykövetség, a Lengyel Kultúra és a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület körében is. Zoli bácsi több lengyel kitüntetést is kapott, de milyen furcsa az élet, egyszer sem járt Lengyelországban. Pedig Ő nagyon megérdemelte volna.

Lehet, hogy már kevesen emlékeznek arra, hogy Zoli bácsi 1977. november 19-től tíz napon át nyitva tartó magyar-lengyel történelmi és kulturális kiállítást rendezett Isaszegen a Falumúzeum Adattárának dokumentumaiból, a Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület Történelmi Emlékbizottságának anyagaiból és az 1974-ben Budapesten elhunyt Domszky Pál gyűjteményének Isaszegen őrzött emlékeiből. A magyarországi lengyel barátok által kölcsönadott könyvek is gazdagították a kiállítást. A kiállítás megnyitójára a magyar-lengyel barátok találkozóját is meghirdette Zoli bácsi. A kiállítás és a találkozó célja az volt, hogy hazánk városaiban és községeiben szétszórta élő lengyelbarátok megismerjék egymást és munkájukat szervezett közösségben folytathassák. A találkozón Lengyelországból 18, Magyarországról 60 fő vett részt. Az isaszegi találkozón jelen volt Stefan Jędrychowski lengyel nagykövet és a nagykövetség több munkatársa, valamint Pabiniak Henrik, a Bem Egyesület elnöke és az Egyesület több tagja. A rendezvényre eljött Domszky Pál özvegye is. A kiállítást több mint 3000 fő látogatta meg.

A kiállításon, illetve a találkozón felszólat dr. Kovássy Zoltán, a Bem Egyesület Történelmi Emlékbizottságának tagja, aki felszólalását így kezdte: „Mindig ünnepnap számunkra, amikor az isaszegi Falumúzeum Baráti Köre, a Bem József Lengyel Kulturális egyesület tagjai, a Lengyel Nagykövetség és Isaszeg vezetői találkozhatunk”.

Kiss Gy. Csaba tudományos munkatárs, a Polonisztikai Munkaközösség titkára, a Nagyvilág című irodalmi folyóirat lengyel rovatának akkori szerkesztője felszólalásában méltatta az isaszegi találkozó ötletét és a magyarországi lengyelbarátok együttműködésének jelentőségét:

Wölfel Lajos győri lengyelbarát a következő szavakkal kezdte felszólalását: „Nagyon tetszik nekem a kiállítás. Bár eredeti ereklyék, vagy különleges ritkaságok nem láthatók benne, de Szathmáry Zoltán igaz szívvel, őszinte lelkesedéssel, saját erejéből, minden anyagi segítség nélkül gyűjtötte és állította össze.”

Tisztelt Hallgatóim!

Zoli bácsi életútjával kapcsolatba idézhetnénk a nagy magyar klasszikusok közül Arany János „Epilogus” című versének negyedik versszakát is:

*„Ha egy úri lócsiszárral
Találkoztam s bevert sárral:
Nem pöröltem, -
Félreálltam, letöröltem.”*

Zoli bácsi bizony sok lócsiszárral találkozott munkássága során. Ő valóban nem pörölt, félreállt, letörölte a méltatlanul és igaztalanul rádobott sarat. De ment tovább, ment másnap, ment harmadnap és újra meg újra megpróbálta alázatosan, szelíden elmondani terveit, és újra meg újra megpróbált segítséget kérni ötleteinek megvalósításához.

Ne felejtsük el, Zoli bácsi Isaszegen nem csak a múzeumot nyitotta meg és nemcsak új múzeumot épített. Ő volt az isaszegi református templom, a magyar szabadságtörekvések emléktemplomának egyik építője is. Makacs volt, önfejű, de hát milyen lehetett volna, hiszen református magyar ember volt.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Adjunk hálát Istennek, hogy Zoli bácsi köztünk élt, milyen szerencsések vagyunk, hogy munkatársai lehettünk, hogy barátságával tisztelt meg minket.

Mennyi mindent tanultunk tőle, amit még mai is hasznosíthatunk, például most is a múzeumi hónap rendezése, szervezése során.

Gondolják el mennyivel szegényebb lenne ma Isaszeg Zoli bácsi életműve nélkül!

Kedves Zoli Bácsi!

Sokszor keresünk, sokszor emlegetünk, Te most mit tennél? Mi lenne a helyes megoldás? Igyekszünk példát követni. Talán már érezzük, hogy az embertársaink iránti felelősséget a mi homlokunkra is rácsókolta a végzet, és a holnap majd minket is számadásra szólít. Igyekszünk Tőled mi is megtanulni, hogy a nemzetfenntartó munka szívbeli kötelesség, ahol fizetségünk a szót fogadó szeretet és a lelkesedés.

Drága, Zoli bácsi!

Bizony minden úgy történt, ahogy az életcélről szóló sírversedben írod: Valóban szükség lenne még Rád, valóban hiányzol! Tudjuk és érezzük, hogy értünk is éltél!

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Dürr Sándor
a Múzeumbaráti Kör elnökségi tagja